ОМСКИ ТАТАРЛАРЫ ГАЗЕТАСЫ

ТАТАР ДӨНЬЯСЫ

№1(126)
Январь 2016
Газета издается с декабря 2003 г.

ТАТАРСКИЙ МИР

Просим бережно относиться к газете, в ней текст Священного Корана

«Халкым минем – дөньям минем» бәйгесенә йомгак ясалды

Нәтиҗә

Сания Мирхалеева

Мәгълүм булганча, «Татар дөньясы» газетасы Омскида 2003 елдан бирле шәһәр татар милли-мәдәни мохтарияте активистлары тырышлыгы һәм җирле эшмәкәр Тамир Алимбаев ярдәме белән чыгарылып килә. Бүгенге көндә 2500 тиражлы булган газета үзенең төп юнәлеше итеп, төбәктә яшәүче татарларның тормышын, конкурешен, тарихын, мәдәниятен, мәгърифәтен, дини халәтен яктыртуны алган. Шуны да ассызыкларга кирәк, газетаның барлык чыгымнары да оештыручысы Тамир Алимбаев тарафыннан финанслана. Халыкка почта бүлекләре аша бушлай таратылу да оештыручы эшмәкәр исәбенә каплана.

«ХАЛКЫМ МИНЕМ – ДӨНЬЯМ МИНЕМ» КОНКУРСЫ ТУРЫНДА

2013 елдан башлап «Татар дөньясы» газетасы кысаларында «Халкым минем – дөньям минем» исемендәге бәйге оештырылып килә. Конкурска тәкъдим ителгән материалларда төбәктә яшәүче татарларның тарихы, гореф-гадәтләре, йолалары, теле, мәгарифе, күренекле шәхесләрнең тормыш юлы яктыртылырга тиеш. Ел әйләнәсендә әлеге темаларга багышланган һәм редколлегия тарафыннан басылырга лаеклы дип табылган материаллар газета битләрендә дөнья күрә.

Ел азагында жюри әлеге бәйгегә нәтиҗә ясый, җиңүчеләрне билгели. Бүләкләү церемониясен газетаның туган көненә туры китереп уздыру да традициягә әверелде. Бу чара зурлап шәһәр татар милли-мәдәни мохтарияте активистлары, газетаны оештыручылар, редакция әгъзалары, өлкә һәм шәһәр хакимияте вәкилләре, актив мәкалә язучылар һәм кайбер районнарның татар хәрәкәте активистлары катнашында уза.

2015 ЕЛ БӘЙГЕСЕ НӘТИҖӘЛӘРЕ

«Халкым минем – дөньям минем» бәйгесе 2015 елда өченче тапкыр үткәрелде. Бәйге оештырылу турында игълан газетаның гыйнвар ае санында басылып чыгуга, редакциягә материаллар килә башлады. Гыйнвар аеннан декабрьгә кадәр 30дан артык мәкалә килде. Конкурсантларның иң яше Большеречье районы Каракүл авылының 4 сыйныф укучысы Регина Карымова булса, иң өлкәне Тара районының быел 80 яшен тутыручы Гайнан абый Әхмәдов булды. Конкурста катнашучыларның географиясенә тукталсак, өлкә татарларыннан тыш, Кемерово өлкәсе Анджеро-Судженскидан, Казан шәһәреннән, Башкортстан Республикасыннан да материаллар булды. Төрле темаларны яктырткан мәкаләләрнең 20се газета битләрендә дөнья күрде.

ЙОМГАКЛАУ ЧАРАСЫ

Еллык эшкә йомгак ясау һәм бәйгедә катнашучыларны бүләкләү газетаның төп химаячысы Тамир Алимбаев җитәкләгән «Енисей» корпорациясе бинасында узды. Чараны газетаның мөхәррире Гөлсинә Әхмерова ачып җибәрде. Катнашучыларны ул Яңа ел белән тәбрикләде, газета чыгаруда үз өлешләрен кертүчеләргә һәм мәкаләләр язып торучыларга зур рәхмәтен белдерде, узган елда ирешкән уңышларга һәм булган кимчелекләргә дә тукталып узды.

Аннары Гөлсинә ханым «Халкым минем – дөньям минем» бәйгесендә призлы урыннар яулаучыларны бәян итте, аларга акчалата бүләкләр һәм дипломнар тапшырды.

ҖИҢҮЧЕЛӘР

Жюри әгъзалары бертавыштан Тевриз районы Ташаткан төп мәктәбенең тарих укытучысы **Рөстәм Рамазан улы Шарыповның** тарихи мәкаләләрен беренче премиягә (1500 сум) лаек дип таптылар. Рөстәм әфәнденең февраль аенда басылып чыккан «Бозлы юл - хезмәт йөкләмәсе» дигән мәкаләсендә авылдашларының узган гасырның 30-50нче елларында урманнан агач кисеп чыгаруда күргән авырлыклары турында язылган. Аның ноябрь, декабрь айларында дөнья күргән «Ташатканның «Беломор каналы», «Тагын бер тарихи бит» дигән мәкаләләрендә авыл халкының төрле елларда фидакарь хезмәт батырлыгы күрсәтүе турында язылган. Июль аенда басылган «Бер фотография тарихы» мәкаләсендә гаилә архивыннан булган 100 еллык фотосүрәт турында сөйләнә.

Тевриз районы Кипо-Кулар авылында яшәүче **Тәнзилә Хөджәт кызы Уразалеева** авыр сугыш елларында әтиләре, ирләре сугышка киткәннән соң, авылда калган хатын-кызларның күргән кыенлыклары, җиңүне якынайтуга керткән өлешләре турында язган. «Сугыш сүзеннән дә куркыныч сүз юк», «Тыл хезмәтчәне», «Сугыш уты белән өтелгән» дигән мәкаләләре өчен ул икенче урынга (премия - 1000 сум) лаек булды.

Большеречье район үзәгендә яшәүче **Рәкыя Гомәр кызы Якупованың** авылдашлары турында язган «Тормышка гашыйк алар», «Әтием истәлекләреннән» дигән мәкаләләре өченче урынны (премия - 500 сум) яулады.

БӘЙРӘМНӘН БЕРӘҮ ДӘ БҮЛӘКСЕЗ КИТМӘДЕ

Истәлекле бүләкләр актуаль темаларга мәкаләләр язган авторларга да тапшырылды. Алар арасында «Русия укытучылары белән дан тота» дигән темага мәкаләләр циклы авторы **Слушаш ханым Раева**, Тара районында яшәүче һәм гыйбрәтле тормыш юлы үткән милләттәшләребез белән таныштырып баручы «Тарское Прииртышье» журналисты **Татьяна Бурундукова** бар иде. Бүләк алганда алар: «Татар милләтеннән булмасак та, без сезнең газета белән танышып торабыз, үзебез дә газетага мәкаләләр язабыз. Бик кирәкле эш башкарасыз. Киләчәктә дә эшегезне дәвам итегез, без дә сезнең белән хезмәттәшлек итүебезне дәвам итербез», - диделәр.

Аннары Гөлсинә ханым кулына үзенчәлекле бүләк алды. «Бу – моңа кадәр беркайда да, беркайчан да басылмаган милли көндәлек. Бүләк Казан шәһәреннән махсус кайтартылды. Көндәлекнең һәр битендә татар язучылары, танылган шәхесләр, акыл ияләре турында мәгълүмат бирелгән, аларның гыйбәрәләре, хәдисләре, фикерләре, фоторәсемнәре кертелгән.

Дәвамы 2нче биттә

Ахыры. Башы 1нче биттә

Бүләк редакция әгъзаларыннан тыш, өлкәнең авыл-районнарында үткәрелгән чаралар белән даими таныштырып торучы хәбәрчеләребезгә: Усть-Ишем районыннан Снежана Кадыровага, Тевриз районыннан Мәрвә Төхвәтулинага, Колосау районыннан Әкрәм Әмировка, Большеречье районыннан Зәлифә Рахмангуловага, Тара районыннан Гөлшат Сатышевага һәм Гөлнур Рахмангуловага тапшырыла. Көндәлектә татар халкына күрсәткән эшләрегезне теркәп, уй-фикерләрегезне туплап барыгыз. Без сездән кызыклы һәм эчтәлекле мәкаләләр көтәбез», - диде.

Редакция әгъзалары: (сулдан уңга) Зөлфия Сәгыйть кызы Ахмадеева, Розалия Мәгарип кызы Сайганова, Сания Сабир кызы Мирхалеева, Гөлсинә Рәүчәт кызы Ахмерова, Нурия Вахит кызы Кучукова, Фагыйлә Алим кызы Чумарова, Сания Искәндәр кызы Анненкова

ГАЗЕТАГА КАРАТА ӘЙТЕЛГӘН ФИКЕРЛӘР

Йомгаклау чарасы һәм бүләкләү барышында һәркемгә үз фикерен белдерү мөмкинлеге тудырылган иде. Чыгышларда газета материалларының эчтәлекле һәм урынлы булулары турында әйтелде. «Газетаны шәһәрдә дә, авыл-районнарда да көтеп алалар, кызыксынып укыйлар. Бездән яңа темалар, яңа материаллар көтәләр. Мин үзем язарга яратам. Мөхәррир кем турында гына язарга кушмасын, йөгереп эшкә тотынам. Газетаны укырга да бик яратам», - диде редакция әгъзасы Фагыйлә Чумарова.

Агымдагы елда 90 яшен билгеләүче редакция әгъзасы Сания апа Анненкова: «Рәхмәт сезгә, мине онытмыйсыз, мәкаләләремне бастырып торасыз. Таякка таянып булса да килдем әле, сез минем гаиләм кебек. Хәлем булса, тагын да язып торырмын», - дип, рәхмәтле булуын белдерде.

Чарада Татарстаннан килгән кунак - Питрәч районы Пановка урта мәктәбенең укыту эшләре буенча директор урынбасары Ләлә Хәсбиулла кызы Дмитриева да булды. Ләлә ханым Омскига дуслары чакыруы буенча килгән һәм газета белән инде күптән таныш. «Дуслар чакыргач, бу чарага да килдем әле. Бик яхшы, кирәкле эш башкарасыз. Үзебезнең татар халкы өчен зур горурлык хисләре кичерәм бу минутларда. Татарстаннан читтә яшәсәгез дә, татар телен, мәдәниятен, мохитен саклау буенча искиткеч күләмле эш алып барасыз. Монда халкын яраткан кешеләр эшләгәне күренеп тора. Газетагыз эчтәлекле, төсле, яхшы кәгазьдә басылган. Газетаны нәшер итүчеләргә зур рәхмәт. Киләчәктә дә эшләрегез уңышлы барсын, газетаны озак еллар чыгарып торырга көчегез булсын. Яңадан-яңа конкурслар һәм иҗади уңышлар сезгә», - диде Ләлә ханым.

КАЙБЕР ТӘКЪДИМНӘР

Чара барышында газетага карата кайбер тәкъдимнәр дә әйтелде. «Газетада себер халыкларында гына булган йолалар, гореф-гадәтләр турында язылса, себер ягында гына әзерләнә торган ризыкларның рецептлары бирелсә яхшы булыр иде. Борынгы сүзләрнең мәгънәләре аңлатылса, балалар өчен әкиятләр бирелсә, газетаның эчтәлеге тагын да бай булыр иде», - диде Ольга Уразалеева.

Узган гасырның 90нчы елларында татар хәрәкәтендә актив катнашкан Хәлил Кадыйм улы Садыков өлкәбезнең татар авылларында булган проблемаларын ешрак яктыртсагыз, бәлки, өлкәнең татар тормышында үзгәреш, алга китеш булыр иде», - дигән теләк белдерде.

Газетаны нәшер итүчеләр: «Әлбәттә, тәкъдимнәрне истә тотарбыз. Сез үзегез дә белгән проблемалар турында языгыз, аларны чишү юлларын да күрсәтегез. Сезнең тәкъдимнәрне халыкка җиткерү – безнең бурычыбыз», - диделәр.

Чара чәй өстәле артында дәвам итте. Анда «кунакка» Кыш бабай да килде. Ул катнашучыларны җырлатып-биетеп алды, бүләкләр дә өләште.

КОНКУРС ТӘМАМ. КОНКУРС БАШЛАНА!

Шулай итеп, III иҗади «Халкым минем – дөньям минем» конкурсы тәмамланды. Шул ук көнне 2016 елда уздырылачак IV иҗади конкурсның башлануы турында игълан ителде. Конкурсның нигезләмәсе турында бу санда мәгълүмат ала аласыз.

IV областной творческий конкурс «Мой народ – мой мир» - «Халкым минем – дөньям минем»

«Язык, история, культура, духовные ценности и национальные традиции – это основа основ, и внимание к ним государства, общества должно быть и будет постоянным. Только так можно уверенно развиваться, сохранять свою самобытность и сберегать себя как народ».

В.В. Путин

Уважаемые читатели!

Редакционная коллегия газеты «Татар дөньясы» объявляет IV областной творческий конкурс «Мой народ – мой мир» на лучшую публикацию о жизни и деятельности татарского мира Омской области.

Цели конкурса:
- пропаганда национальных традиций и культуры;
- повышение интереса к изучению татарского языка;
- популяризация истории татар Омского Прииртышья.

Материалы, представленные на конкурс, должны освещать темы, касающиеся истории, состояния языка, традиций и обрядов татарского народа, выдающихся личностей из татар Омского региона, татарского молодежного движения, проблем национального образования в регионе и др.

Организаторы конкурса:
- *учредитель газеты «Татар дөньясы» Тамир Алимбаевич Алимбаев;*
- *издатель газеты «Татар дөньясы» Общественная организация Городская татарская национально-культурная автономия г. Омска;*
- *редакционный коллектив газеты «Татар дөньясы».*

Начало конкурса: 1 февраля 2016 г.
Окончание приема работ: по 10 ноября 2016 г. включительно.

Работа жюри: 15 ноября 2016 г.

В течение всего конкурсного периода оргкомитет будет рассматривать присланные материалы и публиковать их на страницах газеты.

Один автор может представить на конкурс неограниченное число материалов, при этом их количество не будет влиять на решение жюри, учитываться будет только качество каждого отдельно взятого материала.

На Конкурс предоставляются материалы любых жанров: интервью, репортажи, очерки, проблемные статьи и т.д.

Статьи принимаются на двух языках – русском и татарском.

Материалы принимаются в электронном или письменном виде с пометкой «конкурс».

К работам, представленным на конкурс, прилагаются данные автора материала, контактный телефон.

Призы конкурса:
***I место** – подарочный сертификат на 1500 рублей;*
***II место** – подарочный сертификат на 1000 рублей;*
***III место** – подарочный сертификат на 500 рублей.*

Награждение состоится на торжественном заседании ГТНКА, о чем будет объявлено на страницах газеты и лично каждому победителю и призеру.

УДАЧНЫЙ ГОД

Большие Туралы

Прошедший 2015 год был удачным для Большетуралинского сельского дома культуры.

Несмотря даже на то, что село оказалось в зоне подтопления, и почти 3 месяца стояла вода, работа в ДК «кипела».

В апреле 2015 года был объявлен конкурс Министерства культуры Омской области об учреждении премии Губернатора Омской области на получение денежного поощрения лучшими учреждениями культуры, находящимися на территориях сельских поселений Омской области.

Наш ДК принял участие в конкурсе и стал лауреатом этого конкурса. Приз – деньги в сумме 100 000 рублей мы потратили частично на развитие материально-технической базы ДК, а также заменили входную дверь.

Стать лауреатами мы смогли благодаря слаженной работе коллектива Дома культуры.

Также очень хорошо была организована работа с детьми. В июне был объявлен районный конкурс творческих проектов по организации досуга и занятости детей и подростков в летнее время. Приняв участие в конкурсе проектов, мы стали призерами в номинации «Инновационная и оригинальная идея».

В ноябре приняли участие в районном конкурсе «Сказки старинного города», и также одержали победу в номинации «Лучшее музыкальное оформление».

Очень много различных мероприятий было проведено в ДК.

В течение года принимали участие в различных районных и областных мероприятиях. Также в октябре образцовый вокальный ансамбль «Кояш» принял участие в Сибирском фестивале татарской молодежи в городе Новосибирске.

Надеемся, что и в наступившем новом году не сбавим темпы, чтобы разнообразить культурный досуг односельчан.

Гульнур Рахмангулова, заведующая Большетуралинским СДК

ВЕСТИ ИЗ РАЙОНОВ:
Такой прекрасный праздник

Большие Туралы

Гульнур Рахмангулова

В Большетуралинском СДК прошла череда новогодних праздников. Ни одна возрастная группа сельчан не осталась без внимания.

Новогодние ёлки начались 26 декабря с детского интерактивного представления «Новогодние приключения любимых героев или Злыднин Новый год». Любимые герои играли с детьми, а Вредьма и Леший хотели украсть праздник. Но, конечно же, все отрицательные персонажи благодаря детям стали добрыми и хорошими. Дети помогли Снегурочке и Деду Морозу спасти Новый год. Очень много детей было в маскарадных костюмах, и ни один ребенок не остался без подарка.

Очень интересно и весело прошла праздничная программа «Как дед Мороз решил жениться» для тех, кому за… Гости смогли не только посмотреть представление, но и сами приняли участие в конкурсах и играх, проводимых сказочными персонажами, а также провели время за уютными столиками в дружеской компании.

31 декабря сказочные герои уже ждали гостей на Новогодней программе «Однажды в Новогоднюю ночь или Проделки нечистой силы».

Для гостей также работало кафе, и была проведена моментальная беспроигрышная лотерея. Победителем розыгрыша стал Ильдар Саликов, который выиграл главный приз - термопот.

Хочется сказать спасибо нашим постоянным спонсорам, которые поддерживают нас: Р.В. Сулейманову, Р.Н. Курмашевой, И.Д. Аширбаеву, А.И. Рожиной. И конечно же, огромное спасибо всем участникам художественной самодеятельности, которые наравне с работниками ДК участвовали в театрализованных представлениях и дарили людям радость и веселье: Елене Филипповой, Расиме Сулеймановой, Альмире Гайнулиной, Наргиз Ашербаевой, Виктории Филипповой, Диане Ашурмаметовой, Динару Ураеву, Руслану Преснякову, Диляре Сулеймановой, Алсу Сеитовой, Флориде Ахуновой, Лиане Ниязовой. Удачи вам всем в Новом 2016 году!

Коготово

Альфия Нияскулова

В нашей деревне Коготово уже стало традицией встречать Новый год в клубе. Здесь собираются и жители деревни, и гости из села Колосовка.

Вот и в этом году уже 25 декабря прошел новогодний утренник для детей дошкольного и школьного возраста. Ребята для своих родителей и для Деда Мороза и Снегурочки спели песни, рассказали стихотворения, водили хороводы вокруг елки. Дед Мороз же, в свою очередь, дарил им подарки.

А 31 декабря вечером почти все жители деревни собрались в клубе. Праздник начался концертом. По традиции позвали Деда Мороза и Снегурочку. Они же помогли провести новогоднюю лотерею. Главный приз выиграла гостья из города Омска Алсу Шамурзина. Подарком для всех стал показ слайд-шоу «История встреч Нового года в Коготовском клубе». Праздник продолжился бал-маскарадом. Кого там только не было! На карнавал пришли цыганка, разбойники, зайчики, мартышки. Все участники получили призы.

Хочу выразить благодарность участникам концерта: Алине Башировой, Альбине Башировой, Адине Башировой, Зарине Башировой, Милене Кучаковой, Анжеле Кучаковой, Альберту Ибрагимову. Спасибо вам! Без вас праздник не получился бы таким веселым.

С Новым годом, дорогие друзья! Пусть в новом году мечты ваши сбудутся. Здоровья вам и вашим близким!

Уленкуль

Рушания Давлетбагина

Новогодние гирлянды, салюты, снежные фигуры на улицах, Дед Мороз и Снегурочка на санях катают детвору… Ярко и весело прошли праздники в Уленкульском сельском поселении.

В детском саду и в школах прошли новогодние утренники для детей всех возрастов.

Также ученики средних и старших классов посетили новогодние представления в р.п. Большеречье и г. Тара. На новогодних каникулах были организованы мероприятия с играми и танцами для детей и взрослых.

Каждый год (это стало у нас уже традицией) в поселении организуется конкурс снежных фигур. Сельчане очень активно участвуют в этом, их яркие красочные творения, от горок и снеговиков до небольших снежных городков, украшают улицы и дарят всем истинно праздничное настроение. В этом году первые места заняли семья Бустановых из Тусказани и семья Мухамадеевых из Уленкуля. Также хочется отметить работы семей Кенжетаевых из Каракуля, Баратовых, Агаки, Ниязовых и Махмутовых из Черналов, Давлетбагиных и Фахрутдиновых из Тусказани и из Уленкуля семьи Баратовых и Чумаровых. Спасибо всем, кто, несмотря на 30-градусные морозы, принял участие в конкурсе!

31 декабря по деревне на санях ездили Дед Мороз и Снегурочка, катали детвору, поздравляли всех с наступающим Новым годом. Нарядные сани и звон колокольчиков дарили радость всей деревне.

А в ДК «на ура» прошло новогоднее представление. В программе были и новогодний спектакль, и песни, и танцы, розыгрыши и лотерея, а также много-много смеха и радости.

Я хочу пожелать всем в новом году такого же хорошего настроения, побольше улыбок, счастья и удачи.

Сеитово

Гульшат Сатышева

Многие любят зиму, потому что это самое красивое время года и потому что зимой такой прекрасный праздник - Новый год. Всё украшено, везде огоньки, дома посреди комнаты появляется колючее дерево. Собирается вся семья, говорят красивые слова и дарят замечательные подарки. Люди в Новый год становятся добрее и счастливее. В волшебную ночь у сверкающих огнями ёлок все веселятся и загадывают желания.

21 декабря в дер. Сеитово прошел Новогодний праздник для детей и взрослых, подготовленный творческим коллективом ОНК «Дом дружбы» г.Тары. Для младших зрителей был представлен утренник «Пропавшие сладости или Новый год с Поганкой Мухоморовной». Сотрудники центров ОНК «Дом дружбы», участвовавшие в новогоднем представлении, проявили себя хорошими артистами, показав творческое мастерство, артистизм, задор и организаторские способности. Им пришлось перевоплотиться в разных героев: Кикимору, Бабу Ягу, Снеговика, Поганку Мухоморовну, Снегурочку и Деда Мороза. С самого начала представления сказочные герои увлекли детей в волшебный мир сказки. Дети смогли окунуться в праздничную атмосферу приключений, поучаствовать в интересных конкурсах. С появлением Деда Мороза начался настоящий праздник с песнями и танцами, хороводами вокруг ёлки. После представления дети читали стихи Деду Морозу и Снегурочке, фотографировались с персонажами, получали сладкие подарки.

По окончании утренника перед жителями деревни выступил вокальный ансамбль «Нур» с концертной программой «Новогодний серпантин». Сольно исполнила свои песни Нурия Ниязова. Красивые татарские песни в исполнении участников ансамбля «Нур» никого не оставили равнодушными. Закончился концерт громкими аплодисментами. Зрителям понравилась наша праздничная новогодняя программа. Праздник удался на славу!

Родная сторона

Деревне Ташетканы ~ 430 лет

Рустам Рамазанов

В 2015 году милой нашим сердцам деревне Ташетканы Тевризского района исполнилось 430 лет. Это официальный, вполне достоверный возраст нашей деревни. 1585 год назван во многих официальных трудах по отечественной, российской истории как год, в котором Ермак, известный как вожак ватаги вольных искателей приключений, после взятия столицы Сибирского ханства г. Кашлык, летом, двигаясь вверх по Иртышу, дошел до с. Усть-Шиша, что на территории современного Знаменского района. Во время этого похода Ермак со своими людьми остановился и вышел на правый берег Иртыша, где находилось «джайляу» - летнее поселение жителей дер. Ташетканы. Ермака встретили вполне миролюбиво, показали ему камень-метеорит, от которого образовано название деревни. То есть, наша деревня называлась Ташетканы уже тогда, в 1585 году.

Вообще, можно было бы добавить много интересных подробностей об остановке Ермака на «джайляу», причем дважды, но это тема отдельного рассказа об истории нашей благословенной деревни.

Есть свидетельства также о том, что на месте нашей деревни жили люди и в конце XIV века, в 1396-1397 годах и далее. Свидетельства эти связаны с походом шейха Багаутдина из Бухары в Западную Сибирь по Иртышу и Оби в 1394 году во главе 366 шейхов-проповедников и 1700 воинов с целью введения и распространения среди местного населения - сибирских татар, хантов и манси - новой здесь религии, ислама.

В связи с сопротивлением местной родоплеменной знати, в первую очередь - руководителей местных религиозных культов, дело дошло до кровопролитных, крайне ожесточенных сражений местных жителей с пришельцами. Погибших проповедников, воинов и членов их семей (а шейхи были с женами и детьми) хоронили на месте их гибели. Много таких захоронений находится по обоим берегам Иртыша и Оби, они с давних времен и по сегодняшний день почитаются местными жителями как захоронения святых. Есть они и в нашей деревне.

Наконец, керамика с древнего городища прямо на территории деревни датируется серединой II тысячелетия до нашей эры. То есть, 3,5 тысячи лет тому назад на территории нашей деревни жили люди, ловили рыбу и охотились, собирали для питания все, что давала природа. Неизвестно, как называлось тогда это место жительства древних людей, да и называлось ли как-нибудь вообще, равно как и в конце XIV века, когда в Западную Сибирь пришли из Бухары шейхи-проповедники.

Название деревни Ташетканы известно именно с 1585 года, связано оно с лежавшим на правом берегу Иртыша камнем-метеоритом и зафиксировано в государственных официальных документах конца XIV века.

Из истории XVII, XVIII и XIX веков, да и XX тоже, известно, что население нашей деревни занималось основными видами сельского хозяйства - животноводством и земледелием; немалое значение имели во все времена рыболовство и охота, а также сбор диких ягод. Вообще, сбор ягод и грибов, изготовление из них различных блюд входит в обычай с увеличением числа татар-переселенцев из Самарской, Оренбургской и Казанской губерний дореволюционной России. Эти люди привезли с собой много различных умений и навыков в труде на поле, в лесу, в домашнем хозяйстве, в быту, новые орудия труда, приготовление многих блюд и продуктов питания, ранее неизвестных местным сибирским татарам.

В свою очередь, переселенцы учились у местных жителей наиболее удобным и эффективным приемам в охоте, ловле рыбы и применении местных орудий труда.

Жители Западной Сибири, за редким исключением, до конца 70-х годов XIX века являлись в массе своей государственными крестьянами, платили налоги и выполняли различные повинности в пользу государства.

Жители дер. Ташетканы также являлись государственными крестьянами, вели единоличное хозяйство. Занимались, кто чем мог, в зависимости от успехов в каком-либо деле. Кто-то разводил скот, большинство переселенцев осваивали новые земли, освобождали от леса, кустарников и занимались земледелием. Некоторые семьи жили за счет охоты и рыболовства, кто-то был занят извозом, брал в аренду у государства перевозку мелких грузов и людей, государственных служащих и курьеров между Тарой и Усть-Ишимом. Было немало и тех, кто не хотел, не мог, да и не умел вести успешно свое личное хозяйство, такие работали, в основном, по найму у односельчан.

Так продолжалось с небольшими изменениями до конца 20-х годов XX века.

ТАШЕТКАНЦЫ ВСЕГДА БЫЛИ ДРУЖНЫ, ПОЛАГАЛИСЬ ВО ВСЕМ ТОЛЬКО НА СЕБЯ, ВСЯЧЕСКИ СОПРОТИВЛЯЛИСЬ САМОУПРАВСТВУ И ПРОИЗВОЛУ СО СТОРОНЫ МЕСТНЫХ МЕЛКОКАЛИБЕРНЫХ НАЧАЛЬНИКОВ И НАЧАЛЬНИЧКОВ, НИКОГДА НЕ ГНУЛИСЬ ПЕРЕД НИМИ.

1929 год - «год великого перелома», начало коллективизации и насильственного объединения крестьян в колхозы. В дер. Ташетканы колхоз был создан в 1930 году, назывался «Кызыл Юл». Вообще, с начала 30-х годов для жителей нашей деревни, как и для простых тружеников страны в целом, настали трудные времена. Это время, до середины 50-х годов, да и позже, в деревне называют по сей день - «шемаханский замана». Замана означает времена. Почему «шемаханский» - не знает точно никто, но то, что это обозначает беззаконие, произвол и несправедливость, репрессии - знают все.

О жизни жителей нашей деревни в это время мною было рассказано в предыдущих номерах газеты «Татар дөньясы» в статьях «Ледянка», «Ташетканский Беломорканал», «Ещё немного истории».

Хочу отметить лишь, что ташетканцы всегда были дружны, полагались во всем только на себя, всячески сопротивлялись самоуправству и произволу со стороны местных мелкокалиберных начальников и начальничков, никогда не гнулись перед ними.

Не случайно один из таких начальников жалел однажды вслух о том, что нет у него «небольшой» атомной бомбы, чтобы бросить ее на Ташетканы...

Важнейшей темой в жизни и в истории нашей деревни является история Второй мировой войны, конечно, не только нашей деревни. В этой войне приняло участие свыше девяноста ташетканцев, более 50-ти погибло. Наши земляки не посрамили чести своей деревни, воинов-сибиряков на всех фронтах, имели ранения, контузии и награды за мужество и отличие в бою.

С лета 1941 года по 9 мая 1945 года непрерывно находился на передовой, в постоянных боях Абдулла Речапович Уразмухаметов, 1914 г.р. Его старший брат, Вахид Речапович, 1904 г.р., в боях западнее Сталинграда в феврале 1943 года был тяжело ранен в левую руку, потерял кисть. Шакир Сулейманович Багаутдинов, 1925 г. р., в марте 1944 года в районе Ковеля получил во время атаки на позиции врага тяжелейшее ранение в голову. Ризвану Вильдановичу Нугманову, 1918 г.р., после разгрома Японии, в октябре 1945 г. в Пхеньяне довелось стать свидетелем покушения на Ким Ир Сена на центральной площади во время 100-тысячного митинга.

Троим нашим землякам: Бары Шамсулловичу Гайнутдинову, Абдрахману Габайдулловичу Нугманову и Рамазану Исхаковичу Шарыпову довелось принять участие во взятии Берлина.

Никого из наших ветеранов вот уже 16 лет нет в живых. Но мы всегда помним о них и гордимся ими. Авторитет фронтовиков в деревне всегда был очень высок, их мнение, их требования в течение многих лет были в деревне законом, неукоснительное исполнение которого всегда считалось само собой разумеющимся, ведь они видели, узнали и испытали то, что до них не знал и не видел никто.

Это были люди с твердыми и правильными взглядами на нашу деревенскую жизнь. Именно они учили нас, послевоенное поколение, быть честными, никому не завидовать, не брать чужого, не бояться деревенской работы и вообще никакой работы, любить свою деревню, свой край и никогда не ронять ее авторитет. Всегда стараться следовать этим принципам они нам и завещали.

Конечно, они не были ангелами. Они бывали в гневе, совершали некрасивые поступки, скандалили... но это была их вынужденная, после долгого терпения, реакция на несправедливости в этой жизни, на обиды и притеснения со стороны государства, на идиотизм местных, бестолковых начальников, на глупость жены и непослушание детей...

Сегодня так хочется, чтобы они еще были с нами, помогали бы нам словом и делом, поддерживали бы своим присутствием. Единственное, что мы можем и должны сделать для наших дорогих фронтовиков - это помнить о них. Они не умерли совсем, они лишь оставили этот суетный, бестолковый и недолгий мир и будут живы до тех пор, пока мы будем помнить о них. Сегодня они снова в своих ротах, полках и батальонах вместе со своими боевыми товарищами, однополчанами, и им снова столько же лет, как тогда, на фронте, на огненной черте передовой... Мы убеждены, что должны как можно дольше, а точнее, вечно помнить имена своих предков.

Повторяя их снова и снова, мы чувствуем себя сильнее, потому что хотя бы в мыслях соединяемся с теми, кто был нам дорог. Бережно передавать в веках имя человека - последняя из возможных благодарностей умершим людям.

Хочу добавить здесь, что каждый из оставшихся в живых и вернувшихся домой участников Великой Отечественной войны в первую очередь вспоминал о том, что выжить, уцелеть ему в этой страшной и долгой войне позволила только глубокая и твердая вера во всемогущего, единого и милостивого Аллаха, вера в то, что Бог сохранит его в этих кровопролитных боях. И, самое главное, наши фронтовики были непоколебимо убеждены в том, что именно эта вера помогала им не терять самообладания и твердости духа на передовой, в самые опасные и отчаянные моменты боя, в случае ранения.

На вопрос о судьбе погибших, не вернувшихся домой земляков они столь же твердо и спокойно отвечали, что такова воля Всевышнего и что на их месте мог быть каждый из них, и никто, кроме всемогущего Аллаха не знает, почему это случилось именно так, а не иначе и что всякие «почему» на этот счет совершенно неуместны. Кроме того, они всегда считали себя не русскими солдатами, как сегодня везде и всюду говорят и пишут, а советскими, и званием этим гордились чрезвычайно.

Вообще, старые люди в нашей деревне, и в первую очередь фронтовики, никогда не скрывали своей веры в Бога, никого при этом не боялись. После закрытия властями мечети в 1937 году люди по-прежнему продолжали исполнять религиозные обряды, полагающиеся в разные моменты жизни человека, от рождения и до смерти.

С началом войны все заботы и тяготы по хозяйству, личному и колхозному, легли на плечи женщин, пожилых людей и подростков. Вообще, вся тяжесть войны, не только работа, легла на плечи женщин. Ведь они еще по-прежнему оставались матерями, готовили пищу, стирали, шили, вязали. Это и был настоящий второй фронт, который держали с 22 июня 1941 года до 9 мая 1945 года наши дорогие мамы и бабушки. Многих из них уже давно нет в живых. Но мы знаем и помним их, как помним всех наших дорогих фронтовиков.

Продолжение следует

Добрые дела

Благодарность в письме

Численность татарского населения в с. Колосовка составляет около 6-7% от всего населения. Национальное меньшинство постепенно теряет язык и культуру. В последние годы в двух татарских деревнях района – в Коготово и Тоскино – были закрыты школы из-за малочисленности детей. Сельская молодежь покидает деревни, так как нет работы, школ, медицинских пунктов, учреждений культуры. Нет никакой государственной программы возрождения и сохранения языка, культуры и традиций, религии.

Татарский культурный центр, который действует на общественных началах, никогда не сможет справиться с этими проблемами. Также местная религиозная организация без специалистов, занимающихся конфессиональным воспитанием молодежи, не имеет перспектив.

И всё же это лучше, чем ничего. Мы построили мечеть, имеем культурный центр на общественных началах, устроили мусульманское кладбище. Сейчас имеем возможность, соблюдая ритуал, совершить обряд похорон по нашим традициям. Такая возможность для колосовцев появилась недавно. До этого покойников хоронили в соседних татарских деревнях или в соседних районах.

Мусульманское кладбище в с. Колосовка было заложено в 2001 году стараниями тогдашнего, ныне покойного, председателя татарского культурного центра Гали Рашидовича Залилова. К сожалению, земельный участок под кладбище был отведен вдалеке от асфальтированной дороги, и добираться до кладбища зимой, весной и осенью, да и летом после дождя, было непросто.

Я неоднократно обращался с просьбой к главе сельского поселения и к главе муниципального района о проведении дороги на кладбище, но все упиралось в отсутствие финансов. Наконец, в 2015 году удалось договориться, но с условием, что часть расходов религиозная организация возьмёт на себя.

Проблема в том, что самофинансирования содержания мечети в обозримом будущем не предвидится. Мечеть функционирует, в основном, за счёт средств, выделяемых Тамиром Алимбаевичем Алимбаевым, президентом корпорации «Енисей». Пришлось мне вновь обратиться к нему за помощью. Хотя и крайне неудобно, но других вариантов не было. Он внимательно выслушал и, проявив понимание проблемы, обещал помочь. И осенью Колосовским ДРСУ дорога до кладбища была проложена. Вот таким образом приходится решать проблемы, относящиеся к обязанностям муниципальных властей.

Я от имени мусульман с. Колосовка и от себя лично приношу искренною благодарность уважаемому Тамиру Алимбаевичу за бескорыстную финансовую помощь в различных сферах: в организации культурных мероприятий, в издании газеты «Татарский мир», ставшей уже неотъемлемой частью культурной жизни татарского населения, а также в поддержке религиозных организаций и во многом другом. Желаю крепкого здоровья, долгих лет жизни, личного счастья, успехов в благих делах.

Председатель местной религиозной организации общества мусульман с. Колосовка
Вакил Айсятуллович Аллямов

ВРЕМЯ МОЛИТВ
ЦЕНТРАЛИЗОВАННАЯ РЕЛИГИОЗНАЯ ОРГАНИЗАЦИЯ «ДУХОВНОЕ УПРАВЛЕНИЕ МУСУЛЬМАН СИБИРИ»

Рабиг ас Сани 1437г.х.
Джумадия Аввань

Февраль 2016 г.

Число Дни	Восход солнца	**Фаджр 1**	**Зухр 2**	**Аср 3**	Заход солнца	**Магриб 4**	**Ишаа 5**	Дни Хиджры
1.Пн	08:59	07:29	13:20	15:51	17:42	17:52	19:12	22
2.Вт	08:57	07:27	13:20	15:53	17:44	17:54	19:14	23
3.Ср	08:55	07:25	13:20	15:55	17:46	17:56	19:16	24
4.Чт	08:53	07:23	13:21	15:57	17:48	17:58	19:18	25
5.Пт	**08:52**	**07:22**	**13:21**	**15:58**	**17:51**	**18:01**	**19:21**	**26**
6.Сб	08:50	07:20	13:21	16:00	17:53	18:03	19:23	27
7.Вс	08:48	07:18	13:21	16:02	17:55	18:05	19:25	28
8.Пн	08:46	07:16	13:21	16:04	17:57	18:07	19:27	29
9.Вт	08:44	07:14	13:21	16:06	17:59	18:09	19:29	30
10.Ср	08:42	07:12	13:21	16:08	18:01	18:11	19:31	1
11.Чт	08:40	07:10	13:21	16:10	18:03	18:13	19:33	2
12.Пт	**08:37**	**07:07**	**13:21**	**16:12**	**18:05**	**18:15**	**19:35**	**3**
13.Сб	08:35	07:05	13:21	16:14	18:07	18:17	19:37	4
14.Вс	08:33	07:03	13:21	16:16	18:10	18:20	19:40	5
15.Пн	08:31	07:01	13:21	16:18	18:12	18:22	19:42	6
16.Вт	08:29	06:59	13:21	16:20	18:14	18:24	19:44	7
17.Ср	08:27	06:57	13:21	16:22	18:16	18:26	19:46	8
18.Чт	08:24	06:54	13:21	16:24	18:18	18:28	19:48	9
19.Пт	**08:22**	**06:52**	**13:21**	**16:26**	**18:20**	**18:30**	**19:50**	**10**
20.Сб	08:20	06:50	13:21	16:27	18:22	18:32	19:52	11
21.Вс	08:18	06:48	13:20	16:29	18:24	18:34	19:54	12
22.Пн	08:15	06:45	13:20	16:31	18:26	18:36	19:56	13
23.Вт	08:13	06:43	13:20	16:33	18:28	18:38	19:58	14
24.Ср	08:11	06:41	13:20	16:35	18:30	18:40	20:00	15
25.Чт	08:08	06:38	13:20	16:37	18:32	18:42	20:02	16
26.Пт	**08:06**	**06:36**	**13:20**	**16:39**	**18:35**	**18:45**	**20:05**	**17**
27.Сб	08:04	06:34	13:20	16:40	18:37	18:47	20:07	18
28.Вс	08:01	06:31	13:19	16:42	18:39	18:49	20:09	19
29.Пн	07:59	06:29	13:19	16:44	18:41	18:51	20:11	20

г. Омск, ул. 20 Линия, 102, тел. (3812) 36-97-52

Исламда чисталыкның 7 кагыйдәсе

Кулның чисталыгы

Үзеңнеке булмаган әйберләрне алмаска һәм байлыкның кырыктан бер өлешен мохтаҗларга бирергә, гади генә әйткәндә, сәдака биреп ярдәм итүдә саран булмау.

Колакларның чисталыгы

Гайбәт, фетнә һәм дошманлыкка чакыручы сүзләрне тыңламау.

Күзләрнең чисталыгы

Кешеләргә хөсетлек, бозыклык һәм вәсвәсә белән карамау.

Авызның чисталыгы

Буш сүздән, гайбәттән һәм чиктән чыгып күп сөйләүдән тыелу. «Сөйләшү көмеш булса, сөйләшмәү – сары алтын», – ди халык.

Тән, кием чисталыгы

Тәннең, киемнең, яшәгән, ашаган, йоклаган урынның чиста һәм пөхтә булуы.

Уй һәм фикернең чиста булуы

Гөнаһлы фикерләргә юл куймау. Бигрәк тә кешеләр турында тиешсез начар уйламау.

Йөрәкнең чиста булуы

Көферлек, монафыйклык, тәкәбберлек һәм хөсетлек чирләреннән пакь булу.

Хөрмәтле дустым! Пакьлек турында сүз барганда, Пәйгамбәребез (с.г.в.)нең «Чисталык – иманның яртысы» дигән сүзен искә төшермәү һич мөмкин түгел.

«Һәр нәрсәнең чамасы булырга тиеш»

Көлү һәм елау – Аллаһының нигъмәтләре. Әлбәттә, әлеге хәдистән: көлү – хәрам, көлмәгез! – дип аңларга ярамый. Һәркемгә, һәр эштә күркәм үрнәк булган Пәйгамбәребез шат күңелле булды, ул үзенең сәхабәләре белән көлә, вакыты-вакыты белән шаяра да иде. Бервакыт Пәйгамбәр янына бер карт әби килә һәм: «Минем өчен җәннәт сорап, дога кыл әле», – ди. Пәйгамбәр аңа: «Карт әбиләр беркайчан да җәннәткә кермиләр», – ди. Әлеге сүзләрне ишетеп, әби елап җибәрә. Шулвакыт Пәйгамбәр көлеп, аның җәннәткә беркайчан да карт әби булып түгел, бәлки яшь кыз булып керәчәген әйтә (Тирмизи риваяте).

Пәйгамбәребезнең сәхабәләре дә үзара шаярышып, көлешеп яшәделәр. Корырак холкы белән танылган Гомәр дә гаиләсенә, хатыны-баласы янына кайтса, сабый балага әйләнә торган булган. Гомәр: «Без урамда арысланнар булсак, өйдә куяннар булдык», – диде. Бүген күп «ирләр» өйдә арыслан булып йөрсәләр, урамга чыккач, йомшак куянга әйләнәләр. Гомәр еш кына дуслары белән сөйләшеп утырганда илһамланып шигырьләр дә сөйләп алган. Көлгәндә утырган җиреннән артка егылып китә торган булган. Динебез безгә җимерек чырай, җыерылган каш белән, баш-аяк кайгыга чумып яшәргә кушмый. Киресенчә, Пәйгамбәребез Аллаһыдан, кайгы һәм күңел төшенкелегеннән сакла, дип, дога кыла торган булган.

Әмма һәр нәрсәнең үз тәртибе һәм чамасы булырга тиеш. Шәригать буенча, кешенең көлүе башка кешене мыскыл итүгә, кимсетүгә әйләнергә тиеш түгел. Пәйгамбәр: «Кешегә мөселман кардәшен кимсетүе явызлык буларак җитә», – диде (Мөслим риваяте).

Көлгәндә, шаярганда алдашырга ярамый. Күпләр шаярту белән алдашуны аерып тормыйлар. Соңыннан, мин шаярып кына әйттем бит, диләр. Пәйгамбәребез шаярды, әмма алдамады. Еш кына берәр булган хәлне сөйләгәндә дә үзеңнән өстисе, бераз су кушасы килә. Пәйгамбәребез: «Хәсрәт булсын кешеләрне көлдерү өчен ялган сөйләүчегә, хәсрәт аңа, хәсрәт аңа!» – диде (Әхмәт, Әбү Даут, Тирмизи).

Табиблар көлүне файдалы диләр, әмма бик файдалы нәрсә дә күпкә китсә, зыянлыга әйләнә. Аллаһ биргән хәләл ризыклар да файдалы, тәнгә көч өсти, әмма артыгын ашасаң, зарарлы, киресенчә, көчең китә. Йоклау тәнне ял иттерә, артыгы китсә, баш авырта. Дару төймәсен чама белән эчкән – авырудан терелә, учы белән эчкән агулана. Риза хәзрәт: «Көлү сәламәтлек өчен файдалы дип әйтсәләр дә, күп булып китсә, килешми вә акылсызлык галәмәте була башлый. Күңел уяу вакытында адәм баласының күп көләргә яратмавы табигый», – диде.

Бөтен тормышны уен-көлкегә әйләндерү дә дөрес түгел. Кайчак кешеләрдән бөтенләй җитдилек китә, бөтен очрашулар көлкегә, «иха-хай-миха-хайга» гына кайтып кала. Акыл иясе көләсе урында көлсен, әмма елыйсы урында көлү ахмаклык булып тора. Аллаһы Тәгалә ашау-эчүдә, йоклау, мал туплауда гына түгел, хәтта гыйбадәттә дә исраф итүне, чиктән ашуны тыйды. Әлбәттә, уен-көлке дә исрафка әйләнергә тиеш түгел. Гали ибн Әбү Талип: «Ашаганда ничек ризыкка тоз кушсаң, сөйләгәндә дә шулай көлке куш», – дигән. Тозсыз ризыкның тәме булмаган кебек, уен-көлкесез тормышның яме юк. Әмма шулпага тозның артыгын салсаң да, ризыкның тәме китә.

Раббым, безгә сөекле Пәйгамбәребезнең васыятьләрен ишетеп, аларны тормышыбызда кулланырга насыйп әйләсен. Безгә дөньяда да, ахирәттә дә бәхет-сәгадәт бирсен.

Йосыф хәзрәт Дәүләтшин, Түбән Кама Үзәк мәчете имам хатибы

Тарих

Төркия күгендә Россия хәрби очкычы бәреп төшерелгән көннәрдә, ике ил арасында киеренкелек арткан вакытта, миңа Төркиягә чыгып китәргә туры килде. Бу сәфәремнең сәбәбе – Төркиядә «Күчем хан» романының төрекчә басылып ятуы һәм яңа китабым өчен материал туплау иде. Бу вакыйгаларның икесе дә Кония вилаятендә булганлыктан, башта төрек самолетында Казаннан – Истанбулга, аннан Анталиягә очтым, кояшлы Анталиядән таулар аша автобуста җилдә һәм салкынча Кониягә юнәлдем, аннан себер татарлары яшәп яткан Бөгередәлек авылына юл тоттым... Анысы сәлҗук төрекләренең элеккеге башкаласы Кония белән Төркиянең хәзерге башкаласы Анкара арасында урнашкан, һәм минем бу авылга ун елга инде өченче тапкыр килүем иде...

Һиҗрәт

Бу татар авылы турында мин беренче тапкыр 2007 елда Мюнхен шәһәрендә яшәүче себер татарларыннан ишеттем. Алар бирегә Икенче дөнья сугышыннан соң, эшче көчләр буларак Төркиядән килгәннәр һәм гаиләләре белән Алманиядә яшәп калганнар. Фаяз Каплан исемле милләттәшебез үзләренең себер татарлары икәнлеген, атабабаларының Төркиягә моннан йөз ел элек чукындырудан качып килгәнлекләрен сөйләгән иде. Шул җәйне Бөгередәлектә авылның йөз еллыгын уздырасылар икән, себер татарлары мине дә анда чакырды. Мин исә бу вакыйга турында Казанга, татар конгрессына кайтып сөйләдем, мәдәният министрлыгы белән элемтәгә кердек һәм Бөгередәлекнең йөз еллыгына Татарстаннан тулы бер төркем барды, мин исә Төркиягә үз хисабыма юл тоттым...

2007 елның июлендә Бөгередәлекнең йөз еллыгын бик матурлап, зурлап билгеләп үттек, бу хакта мин соңыннан матбугатта да язып чыктым. Һәм шул көннән башлап мин Бөгередәлек белән ныклап кызыксына башладым, моның тагы бер сәбәбе бар иде – себер татарларын бирегә якташлары Габдрәшит Ибраһим алып килгән, ә ул үзе зур хезмәтләр язылырга лаек зат иде! Икенче тапкыр мин Бөгередәлеккә 2012 елның маенда, Габдрәшит Ибраһим белән бәйле чараларда катнашырга дип бардым. Башта авыл башында аның исемендә хәтирәләр урманы утырттык, аннан район үзәге (илчә) Җиһанбәйледә Габдрәшит Ибраһим исемендәге парк ачтык, ә инде өлкә (ил) үзәге Кония шәһәрендә бу бөек милләттәшебезгә багышланган халыкара фәнни-гамәли конференция узды, анда япон, алман, төрек галимнәре катнашты, мин дә чыгыш ясадым. Һәм менә Бөгередәлеккә һәм Кониягә өченче сәфәрем, аларның икесендә дә себер татарлары күпләп яши һәм миңа алардан авыл тарихы, Габдрәшит Ибраһим турында җентекләп сорашып калырга кирәк иде... Ә аның өчен алар арасында кимендә берничә атна яшәргә, барысын да күрергә, ишетергә, теркәп барырга кирәк. Һәм мин шулай эшләдем дә...

Бүгенге көндә Бөгередәлектә өч йөз тирәсе кеше яши, аларның күпчелеге – себер татарлары, араларында төрекләр һәм көрдләр дә бар. Авыл карап торышка шактый зур күренсә дә, андагы күпчелек өйләр кышларын буш тора, аларның хуҗалары Кониядә, Анталиядә яки Европа илләрендә яши, җәйләрен исә кабат үз нигезләренә җыелалар. Бөгередәлектә бер яхшы гадәт бар – авыл халкы, кайда яшәвенә карамастан, ике гаеткә бирегә кайта, бәйрәмне бергә уздыралар, зиратны тәртипкә китерәләр. Шулай ук Бөгередәлек татарлары, кайда үлсәләр дә, мәңгелеккә үз авыллары зиратына кайтып яталар, аларны озатырга бөтен тирәяктан милләттәшләре җыела... Бөгередәлек татарларына гына хас тагы бер йола-бәйрәм бар – май аеның икенче якшәмбесендә алар, кайда яшәүләренә карамастан, авылга «Шөкранә көне»нә җыелалар, намазлар укып, догалар кылып, Аллаһка рәхмәт әйтәләр. Бу көнне фәкыйрьләргә ярдәм ителә, байлар ярлыраклар белән үзендәгене бүлешә, шунда саткан әйберләрнең акчасы да ярдәм фондларына китә. Бәйрәмнең икенче исеме дә бар икән – «Яңгыр догасы», чөнки яз башында халык яңгыр сорап, Аллаһка мөрәҗәгать итә, чөнки барысының да авыл читендә җир кишәрлекләре, өй алларында җиләк-җимеш бакчалары бар, халыкның бер өлеше шуның хисабына яши. Җәйге челләләрдә, 40-50 дәрәҗәле эсселектә яңгырның һәр тамчысы, суның һәр бөртеге биредә Аллаһ рәхмәте итеп кабул ителә.

Авылның төп су чыганагы – Бөгередәлек тавыннан бәреп чыккан мул сулы чишмә, ул торбалар белән аска да төшерелгән һәм өйләргә кертелгән. Йөз ел элек себер татарлары бу урынны нәкъ менә суы-чишмәсе, су буйларындагы яшел тал-тирәкләре, иген чәчәрлек, мал йөртерлек тигез җирләре булган өчен сайлап алган. Югыйсә, госманлы хөкүмәте дин-ислам өчен карлы Себердән эссе Төркиягә һиҗрәт кылган бу татарларга Истанбулда да, Кониядә дә яшәргә урыннар тәкъдим итеп караган. Алар исә, озак уйланганнан һәм эзләнгәннән соң, нәкъ менә шушында, авыл булып укмашып яшәүне кулайрак күргәннәр һәм Бөгередәлек тавы итәгенә килеп урнашканнар. Ул вакытта шәһәрләрдә урнашып калган булсалар, без хәзер аларның эзләрен дә таба алмас идек.

Менә мин хәзер шул Бөгередәлек тау башында басып торам...

Тау-таш араларыннан чишмә бәреп чыкканга, аны «тишек бөер» – Бөгередәлек, дип атаганнар. Хәер, авыл башта, шул замандагы солтан исеме белән – Рәшадия, дип аталган, җөмһүрият елларында исә аны хәзерге исеменә үзгәрткәннәр. Тирә-күршеләр исә аларны «Татарлар» дип йөрткәннәр. Әнә аста – шул татар авылы җәелеп ята, нәкъ уртада – манарасы күккә ашкан таш мәчет, авыл башында – йөз еллык зират, ерак түгел Габдрәшит Ибраһим урманы шаулый, Кония тарафына таба, су буйлап, яшел куаклар тезелеп киткән. Авыл уртасында туп-туры итеп салынган берничә урам шәйләнә, болары – госманлы хөкүмәте себер мөһаҗирләренә салып биргән иске авылдан калган урамнар. Тирә-юньдә - тау тезмәләре, көнчыгышта – Дуутәпә, көнбатышта – Күктәпә, алар арасында көрд авыллары урнашкан.

Биредән Кониягә - 135, илчә-район үзәге Җиһанбәйлегә - 35 чакрым. Якын-тирәдә ник бер татар авылы булсын! Ул заманда һиҗрәт кылган казан татарлары да Иске шәһәр тирәсенә урнашалар, ә ул биредән йөзләрчә чакрым ераклыкта. Ә туган ил – Себер – аннан да ерак, менә шушы биек таулар, тирән диңгезләр, кара урманнар артында... Һәм ак карлар арасында туган, яшел болыннарда яшәгән, кара урманнарның сайрар кошы булган себер татарлары хәзер шушы тау-таш арасында тамыр җибәрергә, тормыш башларга, мәңгелеккә төпләнергә тиешләр... Нәрсә мәҗбүр иткән соң йөзләгән татарны шулай салкын кыш уртасында гаиләләрен, балаларын, әби-бабаларын алып, кубарылып илдән чыгып китәргә?

Себер татарларының бу һиҗрәте турында матбугатта берничә язма булды, Төмән телевидениесе алар турында «Кантуган» дип аталган документаль фильм да төшерде, шулай ук Казан телевидениесе дә Төркиядәге себер мөһаҗирләре турында сюжетлар күрсәтте. Әмма алар да бу бөек күченүнең төгәл вакытын һәм сәбәпләрен ачып бетерә алмадылар. Минем бирегә кабат килүемнең дә төп максаты – шушы бушлыкны тутыру, өлкән буын исән вакытта, ул еллар турында күбрәк мәгълүмат туплап калу иде. Шунысын да әйтеп китәсем килә, себер татарларының бу һиҗрәте турында Төркиядә берничә китап-брошюра да дөнья күрде, аны милләттәшләребез үзләре язган. Бөгередәлек авылының интернет-сайтында да себер татарларының Төркиягә һиҗрәте турында драма әсәрләре һәм поэмалар, аерым мәкаләләр куелган. Әмма боларда да буталчыклар шактый, төп сүз үз нәселләре һәм бар кешегә билгеле вакыйгалар турында гына бара. Алай да, һәр китаптан нидер табарга, чагыштырырга, этәргеч алырга мөмкин. Шушы хезмәтләр белән якыннан танышканнан һәм Бөгередәлектә, Кониядә дистәләгән кеше белән очрашканнан соң, шулай ук бу мөһаҗир татарларның туган якларында – Омск өлкәсенең Большеречье районы авылларында, Габдрәшит Ибраһимның туган шәһәре Тарада булганнан һәм галимнең үз хезмәтләре белән танышканнан соң, мәсьәләгә бераз ачыклык кергән кебек булды.

Гадәттә тарихчылар казан татарларының Төркиягә һиҗрәтен 1897 елгы беренче халык санын алу белән бәйлиләр, Мәхмүт Галәү дә үзенең «Мөһаҗирләр» романында шуңа басым ясаган. Имеш, татарлар моны яңа чукындыруга әзерлек, дип кабул иткәннәр һәм иманнарын саклау өчен, Төркиягә күчеп киткәннәр. Әмма Россиядә татарларны көчләп «христиан дине вәкилләре» дип теркәү һәм яңадан исламга кайткан өчен эзәрлекләүләр 1860-1870 елларда иң югары ноктасына җиткән була. Шул сәбәпле, ул вакытта Сахалин каторгалары чукынырга теләмәгән мөселман-татарлар белән тула, чукындыруга каршы эшләгән татар муллаларын Себернең Турухан краена дистәләп-дистәләп судсыз-нисез сөрәләр. Гаяз Исхакыйның «Зөләйха» әсәре дә шушы фаҗигале хәлләрне тасвирлый. Димәк, татарларның иманны һәм гомерне саклап калу өчен һиҗрәтләре инде шушы көчләп чукындыруларга җавап булып тора. Һиҗрәт – ул инде нәтиҗә.

Йөзләгән себер татарларының егерменче гасыр башында динислам хакына мәңгегә туган якларын ташлап китүләре дә - гасырлар буе аларга карата алып барылган рәхимсез чукындыруларның ачы нәтиҗәсе ул. Аларда да бу хәрәкәт инде унтугызынчы гасыр азакларында башланган булырга тиеш, әмма ил-йөрт белән һиҗрәткә кузгалу берничә елдан соң гына башкарыла. Моның сәбәпләре дә бар. Аерым кешеләрнең китүен артык тоткарламаса да, йөзләгән татарның, аларга карата алып барылган чукындыру сәясәтенә протест йөзеннән илне ташлап китүләренә Россия каршы чыга. Бу татарларга тиешле документлар бирелми, урыннарда һиҗрәт хәрәкәтенә каршы эшләр башлап җибәрелә. Шулай итеп, милләт тә икегә бүленә - берәүләр иманны саклап калу өчен Төркиягә күчеп китүне хупласа, икенчеләр моңа кискен рәвештә каршы төшә. Һиҗрәткә әзерләнгән Аубаткан (Яңавыл), Яланкүл, Үләнкүл, Кумыслы, Чабаклы, Койгалы, Кушкүл, Каракүл, Чарналы сибертатар авылларында да шул хәл күзәтелә, гаиләләр, ата-аналар, балалар бер фикергә килә алмыйлар.

Бу урында себер татарларын һиҗрәткә күндерүдә танылган якташлары Габдрәшит Ибраһимның да роле зур булуын әйтеп үтәргә кирәк. Ул Россиядә мөселманнарның хокукы авыр шартларда яшәвен Төркия солтаннарына да сөйли, бу хакта чит ил матбугатында аерым мәкаләләр, хәтта китаплар да бастырып чыгара. 1905 елгы күтәрелештән соң халыкта бераз өмет кабынса да, Россиядә 1907 елларда башланган кара реакция чоры мөселманнарда бу илгә карата берничә өмет калдырмый. Ул арада Габдрәшит Ибраһимның үзен дә бер елга крепостька ябарга, дигән суд карары чыгаралар, ул илне ташлап качарга мәҗбүр була. Шушы вакытта Габдрәшит Ибраһим яшерен рәвештә туган якларына кайтып килгән һәм фикердәшләренә илдәге вәзгыятьне аңлаткан булырга тиеш.

Фәүзия Бәйрәмова, язучы, тарих фәннәре кандидаты
2015 ел – декабрь, 2016 ел – гыйнвар
Төркия-Татарстан

Дәвамы бар

Шәхесләр

Авылдашым Факия

Фагыйлә Чумарова

Җәйге каникуллар башланды гына, алда – өч ай буена рәхәтлектә чумасы, көнозын елгада коенасы, урманга җиләккә барасы – бала-чагага бәхетле булыр өчен тагы нәрсә кирәк? Бер төркем кызлар җыелыштык та, көн тәртибендә нәрсә барлыгын тикшерә башладык. Арабыздан кемдер әйтеп куйды: «Факия кайткан бит, сез ишеттегезме әле ул хәбәрне?» Шунда ук шау-шу купты: «Факия кайтканмыни? Әйдәгез тизрәк, ул инде безне көтәдер», - дип, урам тутырып, тузан туздырып, Хәбир абыйлар йортына таба чаптык. Чынлап та, без килеп җиткәндә, Факия капка янындагы эскәмиядә утырып тора иде. Без, шаугөр килеп, аның белән кызларга гына хас нәзакәтле назлылык белән кочаклашып күрешә башладык.

Сулдан икенче Факия Шихова

Авыл уртасында клуб каршысында гына Рузи бабай белән Әминә әбинең уллары Хәбир абый төп йорт каршында үзенең ишле гаиләсе өчен бик матур йорт төзеп куйган иде. Хатыны Мәймүнә апа белән алар аз да түгел, күп тә түгел, дүрт ул һәм өч кыз бала тәрбияләп үстерделәр. Олы уллары Фәрит абый белән олы кызлары Галия апа инде буй җиткән егет-кыз иделәр; бергәләп уйнап үскән Вәлия, аннан кала Факия – безнең яшь арасы бер-ике ел гына булгач, безгә үзара дус булу мәслихәт иде. Аннан соң өч малай - Шәриф, Зиннур һәм Тәүхит үсеп киләләр.

Менә шул ишле гаиләнең җиде бала арасыннан Факия гарип бала булды. Дөньяга килгәчтен үк, полиомиелит эпидемиясенә дучар булып, аның аякларына паралич зәхмәте кагылды, аяклары бернәрсә тоймас булдылар, атлап китә алмадылар. Кечкенә вакыттан бирле Факияне зур шәһәрләргә табибларга күрсәтергә дип йөрттеләр, мәктәпкә барыр вакыт җитәрәк, аның аякларына бик авыр, калын табанлы ботинкаларга беркетелгән протезлар киертеп, ике култык таягына таянып булса да, йөрергә өйрәтеп карадылар. Беренче классны ул авыл мәктәбенә укырга йөрде. Аннан соң аны Новосибирски шәһәрендәге физик мөмкинлекләре чикле булган балалар өчен төзелгән интернат-мәктәптә укыттылар. Минем хикәям Факиянең менә нәкъ шул мәктәптән җәйге каникулга кайткан минутларын искә төшерүдән башланган иде. Туган авылыннан, туган йортыннан, әти-әнисе яныннан аерылып, үзе белмәгән телдә сөйләшүче чит-ят балалар янына китүләре ничек кыен булгандыр – аларны хәзер тасвирлап бирә алмыйм... Бу турында мин бик соң уйлый башладым, ул вакытта без әле андый нәрсәләр турында сөйләшә белми идек. Беренче класста укыган вакытында мәктәпкә әллә китереп куйдылар микән – анысын тәгаен хәтерләмим, әмма мәктәптән соң без аны озатып куядыр идек. Китаплар салынган букчадан кала, кулда җиңел аяк киеме өчен, бераз капкалап алыр өчен азык-төлек салынган капчыклар, китап-дәфтәрләрне буямасын дип, кара савыты өчен аерым капчык күтәреп йөрергә туры килә иде. Кемдер Факиянең сумкасын ала, кемдер капчыгын ала – шулай күмәкләшеп, Факияне озатып куябыз. Хәтеремдә, аның хәленә бераз керер өчендер инде, юатыр сүз тапмаганнандыр, аның култык таякларына атланып, чикерткә кебек бераз чапкандай иттем дә, әйтәм үзенә:

- Сиңа, Факия дустым, рәхәттер инде, аякларың белән йөрергә кирәкми, шул таяклар белән сикереп йөрү җайлырактыр, мин дә шулай йөрер идем, - дигән булам... Аның җавабын беркайчан да онытасым юк:

- Ә минем аякларым сезнеке кебек таза булса, мин бер дә аягыма кимәс идем, гел яланаяк кына йөгереп йөрер идем. Хәтта кар өстеннән! – дип өстәп куйган иде. Аннан соң, без кыбырсый башласак, әйтә:

- Барыгыз инде, чабыгыз чабасы җирегезгә, гел минем янымда гына утырып торып булмый бит!

Хәзер менә бу сүзләрне язам, ә үзем күз яшьләремә буылам. Дус булып йөреп тә, без, чынлыкта исә, аның эчке кичерешләрен, аһ-зарларын бөтенләй белмәгән булып чыгабыз икән бит! Чөнки ул беркайчан да зарланмады, беркайчан да күз яше белән еламады. Беркайчан да мин китекмен, мин гарипмен, дип, үз-үзен кимсетмәде, үзенә ташлама сорамады. Ничектер, гаиләдә дә аңа карата аерым караш булмады, аны – ул гарип бит! – дип иркәләмәделәр, йорт эшләреннән читләштермәделәр. Еллар уза торды. Бер заманны без дә үсеп җиттек, таралыша ук башладык... Бер дә бер елны, 1977-1979 еллар арасында, туган авылыма кайткач, клуб каршындагы йортның бөтенләйгә тынычланып, ятимләнеп калганлыгына игътибар иттем... Хәбир абый ишле гаиләсен, карт әнисен алып, Казахстан җирләренә, Җамбул шәһәренә күчеп киткән булып чыкты. 1981 елны мин аларны эзләп, Җамбулга барып кайттым. Әмма шул баруымда Факия өйдә туры килмәде, безгә очрашу насыйп булмады. Тормыш агымында бөтенләй бер-беребезне югалтып торган вакытлар да булды, имеш-мимешләр белән генә хәбәрдар булган вакытлар да булды.

Бүгенге тормышыбызда интернет дигән замана могъҗизасы безгә ярдәмгә килде – без бер-беребезне эзләп таптык! Аралар һаман ерак калса да, интернет аша еш хәбәрләшергә, бер-беребезне күреп, аралашырга мөмкинлек туды. Зур гаилә башлыгы Хәбир абыебыз берничә ел элек бу фани дөньялардан китеп барган икәнлеген белдем. Мәймүнә апа исән-сау балалар кадер-хөрмәтендә бәхетле картлыгын каршы алган, балалар барысы да үз гаиләләре белән, үз көн-күрешләре белән төрлесе-төрле якларга таралышып яшәп яталар икән. Ә минем балачак дустым Факия Тараз шәһәрендә (Җамбулның хәзерге исеме) үз тормышы белән яши икән.

...Зур кызыксыну белән Факиянең тормышын чагылдырган фотоларны карыйм. Аның йөзе элеккечә тынычлык, сабырлыкны чагылдырган елмаю белән бизәлгән. Култык таяклары күренми – ул инвалидлар коляскасында утырып тора. Менә аның өстендә бик затлы күлмәк, ул зур залда, коляскада утырган килеш, зифа буйлы чибәр егет белән биеп йөри. Менә ул ниндидер чит ил шәһәрендә – шуны раслаучы реклама щитлары, кибетләр, кафелар чагыла... Минем игътибарым көчәйгәннән көчәя генә барды – кайларда йөри минем балачак дустым? Нәрсә белән шөгыльләнә? Бер дә картлыгын көтеп, мескенләнеп утырган гарип хатынга ошамаган, киресенчә, бик бәхетле, бай рухи тормышлы кеше йөзен чагылдыра түгелме?

- Мин үземне кызганмаска бәләкәй чактан ук өйрәндем. Рәхмәт әти-әниемә, туганнарыма, алар да мине аерып, гарип икәнлегемә басым ясап тормадылар, нәрсә генә булса да, иң беренче җаваплылык минем үз өстемдә икәнлеген аңлаттылар. Урта мәктәпне бетергәч, тегүче һөнәрен сайлап алдым. Шулай да, кайчан да булса аякка басу теләге көчле булганлыктанмы – һаман төрле операцияләргә ризалаша идем, шунлыктан яшьлегем гел бер больницадан икенчесенә күчеп, бер операциядән икенчесен кичереп узды. 28 яшемдә мин беркайчан да аякка баса алмаячагыма төшендем, ә врачлар өстәмә операцияләрне бары тик үзләренең фәнни эшләре өчен ясап килүләрен аңладым. Яшьлегем узган, ә минем әле үз тормышымда бернинди үзгәреш күренми. Мин үз алдыма максатлар куйдым – гаилә корырга, квартира ягын кайгыртырга һәм хатын-кызның иң зур вазифасын үтәргә, ягъни бала табып үстерергә булдым. Хезмәтемне дә үзгәрттем – бухгалтерлыкка укып чыгып, яңа кәсебем буенча эшкә кердем. Мин үз тиңемне очрату бәхетенә ирештем – яратып кияүгә чыктым, икебез өчен зур шатлык алып килгән улыбыз Рузи дөньяга килде. Әмма, нишләтәсең, тормыш бер алдын күрсәтсә, бер артын күрсәтә. Минем ирем, баламның әтисе, бу якты дөньялардан китеп барды... Сыгылып төшеп, кара кайгыга батып утырырга ярамый иде – Ходайдан сорап алган улымны үстерәсе, аңа белем бирәсе бар бит – мин тагы тормыш дилбегәсенә чат ябыштым. Шулай да, тормыш гел эштән, кайгырту-борчылулардан гына торырга тиеш түгел, анда матурлык та булырга, тиеш! дип эзләндем. Үземне рухи яктан үстерү теләге бер дә саекмаган иде. Иң беренчедән, интернетны үзләштерергә булдым. Интернет бик күп мәгълүматлар алып килде, күп нәрсәгә өйрәндем. Бер заманны күземә мине таң калдырган видеоролик чалынды. Шул роликта минем кебек инвалидлар коляскасында утырган хатын белән сәламәт ир-егет искиткеч матур музыкага биеп йөри иделәр. Бу күренеш мине таң калдырды, йокыларымны качырды. Бар уй-хыялларым шул тирәдә урала башлады. Мин бу пар белән кызыксындым, алар турында күп укыдым, ниһаять, үзем өчен байтак мәгълүмат җыя алдым. Соңыннан: «Ә нишләп соң миңа да биергә өйрәнмәскә?» - дигән карарга килдем. Тагын шул ук интернет аша шул юнәлештә эшләүче хореографларны эзли башладым. Ниһаять, минем соравыма Светлана Тулибек исемле хатын җавап бирде, ул минем белән эшләп карарга әзер икәнлеген белдерде. Әмма безнең уртак теләк шунда ук комга терәлгән көймә хәленә килде: биер өчен минем утырып йөргән коляскам ярамый булып чыкты, аңа бөтенләй икенче коляска – спорт кануннарына яраклаштырылган, бик җиңел, йөртергә җайлы махсус коляска кирәк булып чыкты. Безнең Светлана белән бергәләп теләгән теләкләребез ходай рәхмәте белән чишелеп тә куйды – ирле-хатынлы бер пар миңа шундый коляска алырга ярдәм итәчәкләрен белдереп, хат язып җибәрделәр.

Светлана мине күп нәрсәләргә өйрәтте, әмма минем тагы да үсәсем килде, чемпионатларда катнашасым килү теләге дә бар иде. Парлы биюдә ир кеше белән хатын кыз күзаллана. Парсыз гына чемпионатка кертмиләр дә, әзерләнеп тә булмый. Мин тагын интернет аша Тараз шәһәрендә булган бию коллективларын барлый башладым. Күпсанлы биючеләр арасыннан Серж Аванезов исемле тренер-хореографны сайлап алып, аңа үземнең теләгемне белдереп, хат язып җибәрдем. Серж минем белән очрашырга риза булды. Сөйләшенгән вакытта без беренче тапкыр күрештек. Сержга мин үземнең коляскада утыручы инвалид хатын икәнлегем турында язмаган идем – аның беренче реакциясен күрү минем өчен мөһим иде. Беренче күрешү Серж өчен эзсез калмады, мине күргәч, аның күзләре зур булып ачылды, гаҗәпләнүаптырашта калуы йөзенә бәреп чыкты. Әмма ул «юк», дип әйтмәде, борылып китмәде. Без аның белән озак сөйләштек, мин аңа үзем күргән роликны күрсәттем, үземнең дә биергә теләгем зур булуын аңлаттым. Серж, бик яшь булуына карамастан, минем хәлемә керә алды, минем проектым белән кызыксынды һәм... без тренировкаларны башлап җибәрдек. Беренче зур чыгышыбыз - 2011 елда Белорусиядә уздырыласы халыкара конкурста катнашырга җөрьәт иттек. Безнең тырышлыгыбызның нәтиҗәсе буларак, «Венский вальс» биюен күрсәтеп, 2 урынга лаек булдык. Безнең өчен беренче һәм бик зур җиңү! Безнең бу беренче адымыбыз зур спорт юлына чыгарга юллама булган икән – 2012 елда безне Мәскәүдә уздырыласы Параолимпик чемпионатта катнашырга чакырдылар, аннан без алтын медаль белән җиңү яулап кайттык. Шул җиңүебез безгә Япониягә юл ачты, Сеул, Белград, Минск, Уфа шәһәрләрендә, Голландиядә булырга туры килде. Шул елларда мин коляскада бию серләренә төшендем, үземне профессиональ яктан үстерә алдым. Мин инде үзем генә биеп йөрүгә риза түгел идем – башкалар турында уйлый башладым. Күпме хатын-кыз төрле сәбәпләр аркасында коляскага утырырга мәҗбүр булалар! Күпмеләре, шул кайгыны күтәрә алмыйча, дөнья матурлыгын күрергә теләмичә, яшәүдән баш тартырга әзерләр! Минем аларга ярдәм кулын сузасым килде, алар алдында яңа мөмкинлекләр тудырасым килде. Хәзер минем үз бию төркемем бар, мин аларны төрле шәһәрләрдә уздырыласы чемпионатларга алып чыгарга әзерлим, төркемгә яңа кешеләр килүен, алар да бу эшнең үзләре алдында гына түгел – башкалар алдында да җаваплы икәнлеген төшенсеннәр, бүтәннәргә дә яшәргә көч биреп торырлык тәҗрибә тупласыннар дип тырышам.

Факия хәзер Тараз шәһәрендәге «Казахстанның инвалидлар бердәмлеге оешмасының» директоры, баш тренер. Аның вазифалары күпкә арткан – аның җаваплылыгында Астана шәһәренең медицина коллиятендә укучы 19 яшьлек студент улы Рузи генә түгел: Тараз шәһәрендәге һәр гарип бала өчен дә ул үзен җаваплы дип саный. Аларны инвалидлар өчен коляскалар белән тәэмин итү, укыту, сәламәтлекләре турында кайгырту кебек бик күп эш аның кул астында.

1958 елда Чарналы авылында, гади генә эшче гаиләсендә Шихов Хәбир Рузи улының гаиләсендә сәламәтлеккә туймаган кыз бала дөньяга килгән. Физик яктан кимсетелгән булса да, рухи байлык бу кызда ун кешегә җитәрлек иттереп бирелгәндер, ахрысы! Кемдер әйтер, «андыйлар хәзер күп бит», дияр һәм ялгышмас. Әмма Факия минем өчен бердәнбер, чөнки мин аның белән бергә уйнап үстем, бер күл суын эчтем, ана телебездә бер үк җырлар җырлап өйрәндем – шунлыктан ул минем өчен кадерлерәк тә, маяк булырлык яктырак та!

Достижение

«Теперь нужно покорять новые высоты!»

Динара Каримова

29 ноября в концертно-развлекательном комплексе «Пирамида» в г. Казани прошел гала-концерт Международного телевизионного конкурса молодых исполнителей «Татар моңы-2015», в котором наш друг Шахзат (многолетняя наша дружба с ним началась в ансамбле «Умырзая», многие знают его как Шахзода Розметова) стал лауреатом III степени! Но обо всем по порядку!

Впервую очередь, хотелось бы немного рассказать о самом конкурсе. «Татар моңы» проводится 7-й год и уже обрел свое «лицо», став известным далеко за пределами Татарстана. Целью конкурса является сохранение и развитие национальной культуры Татарстана, привлечение молодежи к национальному творчеству, поиск молодых талантов и их поддержка. В этом году, по словам организаторов, бюджет конкурса составил 4 млн. рублей. Из них 1 млн. рублей – призовой фонд. На конкурс «Татар моңы» поступило 302 заявки – это вдвое больше, чем в прошлом году. По результатам отборочных туров во второй тур конкурса прошли 74 конкурсанта из России и стран СНГ.

По сравнению с предыдущими годами, конкурс вышел на более высокий уровень. На этот раз организаторы сделали второй и третий туры телевизионными, когда участники соревнуются в прямом эфире, далее - интерактивное голосование, где зритель мог отдать свой голос понравившемуся исполнителю, и, наконец, гала-концерт, где участники показывают свой профессионализм и получают заслуженные ценные награды!

Уважаемые читатели, предлагаем вашему вниманию рассказ о конкурсе из первых уст!

- Шахзат, расскажи, пожалуйста, почему ты решил участвовать в этом конкурсе?

- Я принял это решение не из-за ценных призов, не ради места, а ради самого процесса подготовки к конкурсу. Понимаете, для меня, как для артиста, певца, это что-то особенное! Ты чему-то учишься, узнаешь много нового и, конечно, развиваешь свои творческие способности и растешь в профессиональном плане.

- А как ты готовился к конкурсу?

- Занимался вокалом по несколько часов в день, также работал с преподавателями. Во время самого конкурса организаторы подготовили для участников мастер-классы с народными артистами Республики Татарстан, преподавателями, которые я с удовольствием посещал.

- Шахзат, II тур был телевизионным и шёл в прямом эфире, волновался ли ты перед выступлением?

- Конечно же, волновался, но мысленно я дал себе установку: «выступить достойно». Честно, хотел оправдать доверие тех, кто поддерживал.

- Но у тебя ведь уже были сольные концерты, ты выступал перед широкой публикой, эмоции чем-то отличаются?

- Во время выступления в зале определенное количество зрителей, но когда ты представляешь, что тебя видит многомиллионная аудитория канала «ТНВ», тогда эмоции зашкаливают, и ты осознаешь всю ответственность своего выступления. Все проходило в прямом эфире, и ошибиться мы уже не могли!

-А какие песни или песню ты исполнял?

- На разных этапах исполнял разные песни, как народные, так и авторские, но прошел я с песней «Идел буе каеннары».

- Как оценивался второй этап конкурса, и кто был в составе жюри?

- В этом году ввели новшество, мы не знали и не видели членов жюри, они за нами, можно сказать, следили и подслушивали! Как нам сообщили, они наблюдали за исполнителями из специально оборудованной комнаты. Также проходило зрительское смс-голосование.

-Интрига такая!

- Да! Но я был спокоен почему-то, было какое-то ощущение радости.

- Следил за голосованием?

- Не следил, просто не было времени! В песню я вложил душу и надеялся, что зрители это увидят, услышат и оценят!

-А как ты узнал, что прошел в III тур?

- После всех выступлений второго этапа начали награждать тех, кто выбыл после второго тура и не прошел в третий. В этот момент, конечно, не хотелось уже уходить! Я не услышал своего имени среди дипломантов второго тура и был безумно рад этому!

- Ты до самого выступления на гала-концерте не знал, какое место займешь?

Как длилось ожидание?

- Да! Но в этом и был весь интерес, вся интрига, как в любом настоящем конкурсе! А песню свою спел дуэтом, получилось своеобразно и необычно. Подготовка к гала-концерту была очень серьезная, всех артистов поделили на дуэты, трио, ведь время эфира ограничено.

-Доволен ли ты результатом?

- Да, очень, приятно, когда видишь положительные результаты своей работы! Самое главное - не зря работаю! Приятно, что не только родные и друзья меня поддерживали, но и абсолютно незнакомые люди голосовали за меня, писали, это очень приятно.

-За время конкурса успел подружиться с участниками?

- Подружился, но не со всеми так тесно, так как у нас был очень плотный график, много репетиций, мастер-классов и просто не было времени, надеюсь, что наши творческие пути пересекутся ещё не раз!

- На будущий год планируешь еще раз участвовать?

- Так как я стал лауреатом, то еще раз участвовать в этом конкурсе не имею права, ведь я уже достиг вершины. Теперь нужно покорять новые высоты!

-Какие планы на будущее?

- Планы огромные, но раскрывать всего не буду, сами узнаете… Не люблю рассказывать, а сразу делаю.

От себя хочу добавить, что в этом году гала-концерт был действительно грандиозным! Концертные номера сопровождались красочным видеорядом, где можно было увидеть архивные кадры, связанные с творчеством легендарных татарских композиторов, а также с историей создания их лучших песен. Победители «Татар моңы» этого года продемонстрировали слушателям прекрасные вокальные данные. А когда знаешь, что там выступал человек, который еще совсем недавно пел и танцевал вместе с тобой в нашем народном ансамбле «Умырзая», а теперь покоряет такие высоты, то чувствуешь гордость! Пожелаем Шахзату творческих успехов!

КОТЛЫЙБЫЗ

Омскида яшәүче **Хәсип кызы Нәчия Садыкованы** ихлас күңелдән гыйнвар аенда булып узган 60 яшьлек юбилее белән тәбриклибез. Кадерле классташыбыз! Ныклы сәламәтлек, күңел тынычлыгы, кайгы-хәсрәтсез көннәр, ак бәхетләр, якыннарыңның күңел җылысын тоеп, бәхетле озын гомер кичерүеңне телибез! Гомернең һәр мизгеле бары тик шатлык, тынычлык китерсен! Туачак таңнарың һәрвакыт нурлы, күк йөзең һәрвакыт аяз булсын.

Иң изге теләкләр белән классташларың

Омски шәһәрендә яшәүче **Риза кызы Шакирә Бахтиярованы** ихлас күңелдән 60 яшьлек юбилее белән тәбрик итәбез! Кадерле классташыбыз! Ныклы сәламәтлек, бәхетле-шатлыклы озын гомер телибез, балаларыңның, оныкларыңның кадер-хөрмәтендә, тигез, тыныч, мул тормышта яшәргә насыйп итсен Ходай. Һәр көн сиңа бәхет алып килсен, тормыштан тәм табып яшә, картаерга һич тә ашыкма!

Иң изге теләкләр белән классташларың

Большеречье районы Үләнкүл авылында яшәүче **Назыр улы Фәрид Муралеевны** 2 февральдә булачак олы юбилее – 85 яше белән чын күңелдән котлыйбыз! Кадерле әтиебез, олы юбилееңда бары тик изге теләкләребезне юллыйбыз. Исәнлек, саулык, тормыш шатлыгы, күңел тынычлыгы, тән сихәтлеге телибез. Гомерне еллар билгеләми – яшәү дәрте булсын күңелдә. Авырмый, кайгы-хәсрәт күрми, озын гомер итүеңне язсын Ходай!

Иң изге теләкләр белән кызлары, кияүләре һәм оныклары

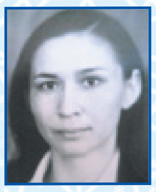

Большеречье районы Үләнкүл авылында яшәүче **Вазыйх кызы Нәярә Мусагитованы** 17 гыйнварда булып узган матур юбилее – 60 яше белән чын күңелдән котлыйбыз. Һәр көн сиңа бәхет алып килсен, тормыштан тәм табып яшә, картаерга һич тә ашыкма! Күңел тынычлыгы, саулык-сәламәтлек белән балаларың, оныкларыңның уңышларына шатланып яшәргә язсын. Ходай саулык, тән сихәте, күңел тынычлыгы насыйп итсен иде.

Иң изге теләкләр белән тормыш иптәшең, балаларың, оныкларың

Тара районы Олы Уыш авылында яшәүче **Сулейманов Гыйрфан Фоат** улы 11 февральдә 60 яшьлек юбилеен бәйрәм итә. Туган көнең февраль сыман буранлы, күңелле, йолдызлы, айлы булсын. Һәрвакыт күңелең күтәренке, саулыгың нык, кулларың көчле, мәхәббәтең якты, йөрәгең кайнар булсын. Инде лаеклы ялга китәсең. Аллаһы Тәгалә барлык теләкләреңне тынычлыкта, муллыкта озын гомер кичәргә насыйп итсен.

Иң изе теләкләр белән хатыны Нәсфия, 2 улы, 2 килене, оныгы Эльдарчик

ОМСКИ ТАТАРЛАРЫ ГАЗЕТАСЫ
ТАТАР ДӨНЬЯСЫ

Учредитель:
Алимбаев Тамир Алимбаевич.
Издатель: Омская городская татарская национально-культурная автономия, г. Омск.
Редактор: Г.Р. Ахмерова.
Дизайн, верстка: Н.А. Балько.

Корректоры:
Е.И. Петрова, Н.В. Кучукова.
Редакционная коллегия: Т.А. Алимбаев, С.С. Мирхалеева, Р.М. Сайганова, З.С. Ахмадеева, С.И. Анненкова, Ф.А. Чумарова.
Адрес редакции:
644016, г. Омск, ул. Семиреченская, 102.
Телефон: (3812) 550-416, факс: 55-12-00.
E-mail: tatar_mir@mail.ru

Распространяется бесплатно.
Тираж: 2500 экз.
Подписано в печать по графику, фактически в 15.00 20.01.2016 г.
Отпечатано в ОАО «Советская Сибирь»
644042, г. Омск, пр. К. Маркса, 39
Газета зарегистрирована Федеральной службой по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций (Роскомнадзор).
Св-во ПИ №ФС77-45771 от 6.01.2011 г.

Редакция не несет ответственности за использование товарных знаков, за достоверность информации, опубликованной в рекламных объявлениях и присланных материалах.

Присланные рукописи и другие материалы не возвращаются. Перепечатка и другое воспроизведение материалов газеты «Татарский мир» возможны только с письменного разрешения редакции.